

Sygn. akt V GRu 1/17

POSTANOWIENIE

Olsztyn, dnia 5 września 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, V Wydział Gospodarczy, w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Joanna Bury

Protokolant: sekr. sąd. Paweł Oleszczuk

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2017 r. na rozprawie

sprawy (...) Sp. z o.o. w restrukturyzacji w O.

w postępowaniu układowym,

z urzędu,

w przedmiocie umorzenia postępowania

postanawia:

umorzyć postępowanie układowe (...) Sp. z o.o. w restrukturyzacji w O..

SSR Joanna Bury

Sygn. akt V GRu 1/17

UZASADNIENIE

W postępowaniu układowym (...) Sp. z o.o. w O., na zarządzenie zastępcy sędziego-komisarza, nadzorcy sądowy przedstawił informację, z której wynikały okoliczności skutkujące przekazaniem sprawy sądowi upadłościowemu do rozważenia umorzenia postępowania.

W wyniku przeprowadzonego z urzędu postępowania, Sąd upadłościowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na wniosek złożony przez dłużnika (...) Sp. z o.o. w O. w dniu 25 maja 2017r., Sąd Rejonowy w Olsztynie, Wydział V Gospodarczy otworzył postępowanie układowe (...) Sp. z o.o. w O., wyznaczając nadzorcą sądowym Pana M. G.. Postanowienie wydane zostało w dniu 19 czerwca 2017r.

Po złożeniu wniosku restrukturyzacyjnego, dłużnik dokonał czynności prawnych, które na gruncie prawa upadłościowego skutkowałyby ich bezskutecznością.

W dniu 12.06.2017r., (...) Sp. z o.o. w O. zawarło **z członkiem zarządu** spółki – (...) i jego małżonką A. P. umowę przeniesienia własności nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) o pow. 998 m2, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) i praw do projektu budowlanego. Przedmiotowa umowa związana była z umową pożyczki udzieloną spółce w dniu 16.05.2016r. przez M. P. i A. P. w kwocie 220.000zł oprocentowanej w wysokości 5% w skali roku. Pożyczka wraz z odsetkami miała zostać spłacona do dnia 30.06.2018r. Pożyczka zabezpieczona została umową zawartą w dniu 06.07.2016r. w formie aktu notarialnego przeniesienia własności nieruchomości (przewłaszczenie na zabezpieczenie). Spółka zatrzymała nieruchomość w swoim władaniu na zasadzie użyczenia. Wszelkie koszty i ciężary ponosić miała spółka.

Umową z dnia 12.06.2017r. strony dokonały zmiany umowy przeniesienia własności nieruchomości (z dnia 06.07.2016r.) poprzez ujawnienie, iż wierzyciele nabyli dalszą wierzytelność wobec spółki na kwotę 10.000zł i 25.000zł poprzez umowę cesji zawartą z Panem P. P. (członkiem zarządu spółki). Tym samym, strony ustaliły, że wierzyciel posiada roszczenie do spółki o wartości 268.262,47zł. Według oświadczeń stron, wartość nieruchomości, na dzień zawarcia umowy wynosiła 413.300zł. Wartość projektu budowlanego ustalona została na kwotę 121.500zł. Strony, w umowie określiły, że spółka ze względu na sytuację finansową nie będzie w stanie zwrócić terminowo pożyczki, w związku z czym na poczet spłaty pożyczki przeniosły własność nieruchomości i projektu budowlanego na pożyczkodawców. M. i A. P. zobowiązali się zapłacić spółce kwotę 266.537,53zł tytułem zwrotu części wartości nieruchomości w następujący sposób: kwotę 50.000zł, którą już wpłacili do spółki, kwotę 216.537,53zł w terminie do dnia 31.12.2025r. Wydanie nieruchomości nastąpiło w dniu 12.06.2017r.

Kolejną umową, zawartą po dniu złożenia wniosku restrukturyzacyjnego, w dniu **17.03.2017r.**, spółka jako pożyczkobiorca zawarła umowę z A. K. jako pożyczkodawcą. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 4% w stosunku rocznym. Termin spłaty pożyczki ustalony został do dnia 17.03.2017r. W celu zabezpieczenia spłaty pożyczki spółka, w formie aktu notarialnego z dnia 17.03.2017r. zawarła z M. K. i A. K. umowę przeniesienia własności –przewłaszczenie na zabezpieczenie lokalu mieszkalnego o pow. 81,90m² nr 301 położonego w O. przy ul. 1 maja 6- KW nr (...). wartość lokalu strony ustaliły na kwotę 400.000zł. Zgodnie z umową, spółka zatrzymała przewłaszczonego lokal w swoim władaniu na zasadzie użyczenia. Jeżeli pożyczka zostanie spłacona do dnia 31.07.2017r. pożyczkodawcy zobowiązali się do zwrotu przewłaszczonego lokalu w terminie 7 dni. W przypadku nie dokonania zwrotu pożyczki w terminie, pożyczkodawcy uzyskali uprawnienie do żądania wydania przedmiotu przewłaszczenia w terminie 7 dni. W przypadku sprzedaży przez A. i M. K. lokalu, zobowiązali się oni, nadwyżkę ze sprzedaży ponad wartość zadłużenia na dzień sprzedaży, zwrócić spółce w terminie 7 dni od daty otrzymania środków ze sprzedaży.

W dniu **18.05.2017r.** spółka jako pożyczkobiorca zawarła umowę pożyczki w wysokości 340.000zł z Panem R. P. (wspólnikiem spółki) jako pożyczkodawcą. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 10% w stosunku rocznym. Termin spłaty wyznaczony został do dnia 19.05.2027r. Pożyczka będzie spłacana w ratach do 10 dnia każdego miesiąca. Zaś wysokość raty strony ustaliły na kwotę 6.666,66zł. W celu zabezpieczenia spłaty pożyczki spółka w formie aktu notarialnego z dnia **19.05.2017r.** zawarła z R. P. umowę przeniesienia własności – przewłaszczenie na zabezpieczenie lokalu niemieszkalnego o pow. 162,40 m² położonego w O. przy ul. 1 maja 6 – KW nr (...). Wartość lokalu strony ustaliły na kwotę 800.000zł. Jeżeli pożyczka zostanie spłacona do dnia 19.05.2027r. pożyczkodawca zobowiązał się do zwrotu przewłaszczonego lokalu w terminie 7 dni. W przypadku nie dokonania zwrotu w terminie dwóch rat pożyczki, pożyczkodawca uzyskał uprawnienie do żądania wydania przedmiotu przewłaszczenia w terminie 7 dni. W przypadku sprzedaży przez R. P. lokalu, zobowiązał się on, nadwyżkę ze sprzedaży ponad wartość zadłużenia na dzień sprzedaży, zwrócić spółce w terminie 7 dni od daty otrzymania środków ze sprzedaży.

Sąd zważył, co następuje:

Wskazane wyżej okoliczności ustalone na podstawie dokumentów złożonych przez nadzorcę sądowego i stanowiły podstawę umorzenia postępowania układowego na podstawie art. 325 ust.1 pkt.1 prawa restrukturyzacyjnego. Zgodnie ze wskazanym uregulowaniem sąd umarza postępowanie restrukturyzacyjne jeśli prowadzenie postępowania zmierzałoby do pokrzywdzenia wierzycieli.

Pojęcie pokrzywdzenia wierzycieli nie jest w ustawie zdefiniowane. Pomimo, że dla zdefiniowania pojęcia „pokrzywdzenie wierzycieli” nie można odpowiednio stosować art. 527 k.c., to biorąc pod uwagę, że pokrzywdzenie to oznacza pogorszenie sytuacji ekonomicznej wierzycieli, do czego dochodzi również w razie zaistnienia okoliczności z art. 527 par. 2 k.c., przy interpretacji tego pojęcia wydaje się dopuszczalne pomocnicze odwoływanie się do dorobku orzecznictwa i doktryny powstałego na gruncie art. 527 par. 2 k.c. z uwzględnieniem odrębności.

Zgodnie z treścią art. 527 k.c., czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Popadnięcie dłużnika w stan niewypłacalności lub zwiększenie stopnia tej niewypłacalności przekłada się

bowiem bezpośrednio na zmniejszenie możliwości zaspokojenia jego zobowiązań. W wyroku z dnia 9 stycznia 2004 r. (IV CK 322/02, LEX nr 599558) Sąd Najwyższy wskazał, iż "dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu również wówczas, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów i pokrzywdzenie, o którym mowa w art. 527 § 2 k.c. powstaje również na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela".

Podzielając przywołany pogląd na gruncie prawa restrukturyzacyjnego, należy zatem uznać, iż skutkiem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego będzie pokrzywdzenie wierzycieli, jeżeli postępowanie to zmniejszy potencjalny stopień zaspokojenia wierzytelności lub w inny sposób pogorszy sytuację prawną kontrahentów dłużnika. Należy mieć na uwadze, iż przepisy prawa restrukturyzacyjnego wiążą z otwarciem postępowania restrukturyzacyjnego szereg skutków negatywnych dla wierzycieli, w tym ograniczenie lub wykluczenie możliwości przymusowego dochodzenia zaspokojenia od dłużnika (art. 224 ust. 2 w zw. z art. 259 i art. 260 p.r., , art. 259, 260, 278, 279 w zw. z art. 260 p.r, art. 312 p.r), wykluczenie możliwości ogłoszenia upadłości wobec dłużnika w trakcie trwania postępowania restrukturyzacyjnego (art. 9a prawa upadłościowego), ograniczenia możliwości dokonywania potrącenia wierzytelności, oraz wyłączenie niektórych skutków przelewu wierzytelności.

Punktem wyjścia do badania, czy przeprowadzenie postępowania może prowadzić do pokrzywdzenia wierzycieli jest więc stwierdzenie, że postępowanie to doprowadzi do pogorszenia ich sytuacji ekonomicznej wskutek pogorszenia sytuacji ekonomicznej dłużnika, co ograniczy możliwość uzyskania zaspokojenia. Powyższy pogląd jest w określonym zakresie zbieżny z przyjętym w art. 527 par. 2 k.c. domniemaniem, zgodnie z którym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli jeśli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. Przy interpretacji pojęcia „pokrzywdzenie wierzycieli” wydaje się dopuszczalne pomocnicze odwoływanie się do dorobku orzecznictwa i doktryny powstałego na gruncie regulacji art. 527 par. 2 k.c.

Aby opisane wyżej zmiany w stosunkach prawnych dłużnika z wierzycielami nie były uznane za skutkujące pokrzywdzeniem wierzycieli, muszą być one co najmniej zrównoważone przez potencjalne korzyści wynikające dla wierzycieli z przyjęcia i wykonania układu, a zwłaszcza poprzez uniknięcie ogłoszenia upadłości.

W ocenie Sądu należy przyjąć, iż skutkiem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego będzie pokrzywdzenie wierzycieli w rozumieniu art. 8 ust. 1 pr. rest. oraz art. 325 ust.1 pkt.1 p.r, jeżeli na etapie prowadzenia postępowania ujawniłyby się okoliczności, które skutkowałyby odmową zatwierdzenia układu w postępowaniu restrukturyzacyjnym, a więc gdy nie ma perspektyw na osiągnięcie celu postępowania, a samo prowadzenie postępowania, z założenia opóźni zaspokojenie wierzycieli. W szczególności należy mieć na uwadze, iż sąd odmawia zatwierdzenia układu, jeżeli jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany. Domniemywa się przy tym, iż układ nie będzie wykonany, jeżeli dłużnik nie wykonuje zobowiązań po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Jeżeli zatem sytuacja ekonomiczna dłużnika uprawdopodobnia tezę o niemożności wykonywania na bieżąco jego zobowiązań, niewątpliwie spełniona jest przesłanka negatywna orzeczenia o umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego.

Pokrzywdzenie wierzycieli, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i art. 325 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 15.05.2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne z całą również pewnością zachodzi wówczas, gdy wskutek przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego ulegnie zmniejszeniu wartość majątku dłużnika lub pogorszy się jego sytuacja ekonomiczna w taki sposób, że ostatecznie po przeprowadzeniu postępowania szanse wierzycieli na zaspokojenie będą niższe niż przed otwarciem postępowania. O pogorszeniu sytuacji ekonomicznej wierzycieli będzie można mówić wówczas, gdy wskutek otwarcia i prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego wierzyciele mogliby utracić możliwość dochodzenia roszczeń z określonych składników majątku, które należały do dłużnika. Dotyczy to sytuacji, gdy dłużnik wnoszący o otwarcie postępowania układowego dokonał uprzednio czynności prawnych, które są bezskuteczne w rozumieniu art. 127 p.u. lub mogłyby być za takie uznane przez sędziego komisarza na podstawie art. 128 p.u. Otwarcie i prowadzenie postępowania układowego mogłoby spowodować upływ terminów przewidzianych w cytowanych uregulowaniach. Taki skutek będzie miał miejsce, gdy z uwagi na otwarcie postępowania upłynie rok czasu od dnia dokonania przez dłużnika bezskutecznej czynności prawnej (art. 127, 128 p.u.). Prowadzenie postępowania mogłoby

wówczas spowodować zmniejszenie wartości majątku dłużnika lub mogłoby uniemożliwić wierzycielom zaspokojenie się z określonych składników majątku dłużnika wskutek "utwardzenia" czynności bezskutecznych (A. Hrycaj, artykuł, Doradca Restrukturyzacyjny 2016/1/82-93).

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie sądu, prowadzenie wobec dłużnika postępowania układowego skutkowałoby pokrzywdzeniem wierzycieli w rozumieniu art. 325 ust.1 pkt.1 pr. rest.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, iż wszystkie przedstawione wyżej umowy spółki spełniają kryteria bezskuteczności z art. 127 p.u.

Zgodnie ze wskazanym uregulowaniem, bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Bezskuteczne są również zabezpieczenie i zapłata długu niewymagalnego dokonane przez upadłego w ciągu sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jednak ten, kto otrzymał zapłatę lub zabezpieczenie, może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania tych czynności za skuteczne, jeżeli w czasie ich dokonania nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości.

Umowa przeniesienia własności z członkiem zarządu spółki z dnia 12.06.2017r. stanowiła w istocie spłatę niewymagalnego długu wobec członka zarządu spółki (przeniesienie własności nieruchomości w zamian za dług). Za spłatę niewymagalnego świadczenia pieniężnego bezskuteczną z mocy prawa wobec masy upadłości należy uznawać wszystkie czynności równoznaczne z zapłatą i prowadzące do umorzenia zobowiązania (III CSK 125/16 - wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 13-04-2017). Dodatkowo negatywną ocenę czynności potęguje fakt, iż umowa zawarta została z członkiem zarządu spółki, a więc dodatkowo spełnia przesłanki ustalenia jej bezskuteczności z art. 128 p.u., zgodnie z którą sędzia komisarz uzna za bezskuteczną odpłatną czynność prawną dokonaną przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z reprezentantem lub współnikiem spółki chyba że druga strona czynności wykaże, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. W sytuacji, kiedy przez przeniesienie własności nieruchomości spłacony został wybiórczo niewymagalny dług spółki wobec jej członka zarządu a nadwyżkę wartości nieruchomości, członek zarządu zobowiązał się spłacić w ratach – w okresie 8 lat, bez odsetek, należy uznać, iż pokrzywdzenie wierzycieli ma miejsce.

W sytuacji rozłożenia części wartości nieruchomości na raty i odroczenia jej płatności na 8 lat, bez oprocentowania, czynność prawna z dnia 12.06.2017r. spełniała również przesłankę z art. 127 p.u. związaną z tym, że świadczenie upadłego rażąco przewyższało świadczenie zastrzeżone dla upadłego. Przepis art. 127 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 233 ze zm.) powinien być interpretowany tak, by zważywszy na jego funkcję i cel, służył ochronie masy upadłości i interesów wierzycieli przed skutkami czynności prawnych dłużnika polegających na obciążeniu jego majątku, który w nieodległym czasie stał się masą upadłości. Ma zapobiegać też sytuacjom, by nie dostarczać wybranym wierzycielom czy osobom trzecim specjalnych korzyści kosztem ogółu wierzycieli (I ACa 167/15 - wyrok SA Białystok z dnia 17-06-2015). Również więc odroczenie terminu płatności pozostałej części ceny nieruchomości na długi okres, bez oprocentowania, należy uznać za okoliczność świadczącą o tym, że wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego.

Na analogiczną ocenę zasługują również dwie kolejne umowy zawarte przez dłużnika po dniu złożenia przez niego wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego. W umowie przewłaszczenia na zabezpieczenie z A. K., kwota pożyczki -350.000zł wraz z ustalonymi odsetkami – 4.600zł była niższa niż wartość nieruchomości przewłaszczonej na zabezpieczenie (400.000zł). Konieczność zwrotu kwoty przewyższającej wartość zadłużenia przewidziana została natomiast w umowie wyłącznie na wypadek jej sprzedaży przez pożyczkodawcę. W sytuacji zaś, kiedy pożyczkodawca nie zdecydowałby się na sprzedaż lokalu, nieruchomość o wartości przewyższającej wartość pożyczki wraz odsetkami zubożyłaby masę upadłości. W tej sytuacji spełnia warunki bezskuteczności z art. 127 p.u.

Umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie zawarta z R. P. spełniała warunek bezskuteczności czynności prawnej z art. 127 i 128 p.u. Wartość pożyczki to kwota 340.000zł, a umówione odsetki to kwota kolejne 340.000. Wartość nieruchomości określona przez strony wynosiła natomiast 800.000zł. Umowa zawarta została przy tym z ówczesnym współnikiem spółki i stanowiła zabezpieczenie długu niewymagalnego dokonane po jego powstaniu. Umowę tę należy ocenić jako dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli gdyż pożyczkodawca za swoje świadczenie o wartości 680.000zł otrzymał nieruchomość wartą 800.000zł, a do zwrotu nadwyżki wartości nad wartością zadłużenia spółki zobowiązany był wyłącznie wówczas gdyby zdecydował się sprzedać lokal.

Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz odmowę przez spółkę uwzględnienia propozycji nadzorcy przywrócenia stanu prawnego nieruchomości sprzed transakcji, na podstawie art. 325 ust.1 pkt.1 p.r., postępowanie podlegało umorzeniu jako zmierzające do pokrzywdzenia wierzycieli. W ocenie sądu bowiem, wskutek prowadzenia tego postępowania wierzyciele zostaliby pozbawieni możliwości zaspokojenia się z majątku dłużnika, który wchodziłby do masy upadłości w przypadku ogłoszenia upadłości spółki. Ponieważ prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego wyłącza możliwość ogłoszenia upadłości, pokrzywdzenie wierzycieli kontynuowaniem tego postępowania jest oczywiste.

SSR Joanna Bury